

048. Stille waters hebben diepe gronden...

1. De Sinn Féinleider uit Noord-Ierland, Gary Adams, had zich tot een antiheld ontwikkeld.
2. Wie met de helm op geboren wordt, heeft het lamsvlies, het amnion, nog om het hoofd.
3. Het Europarlementslid zag op de fullcolourdruk in full colour, dat de skiester door de heilige hermandad werd opgepakt. De Rijksgebouwendienst had niet het fingerspitzengefühl om de oud-burgemeesterswoning bij de auctie te ontzien. Integendeel, het werd een klapper!
4. Dementia paralytica is hersenverweking. Maar ook dan, zelfs als je tegen heug en meug eet, kun je nog steeds schijten als een reiger. Wat plastischer uitgedrukt is: afgaan als een gieter.
5. De politie-cao bevat een bepaling over het aantal bonnen, het aantal processen-verbaal.
6. De litotes is een retorische figuur waarbij men schijnbaar iets verkleint of ontkent met het doel de zaak zelf des te meer te doen uitkomen. "Dat is zo gek nog niet" is er een voorbeeld van.
7. In 2000 was er de paardebloemregel. Inmiddels is dat de paardenbloemregel geworden.
8. Boter bij de vis gekocht bij jan-contant – niet te verwarren met Jan Krediet of Jantje Soet –, moet je meestal handje contantje [informeel] betalen. En denk dan maar niet dat je én boter én vis hebt...
9. Asthenie is krachteloosheid, legasthenie is leeszwakte, myasthenie is spierzwakte, neurasthenie is een verouderde uitdrukking voor dysthymie – depressieve neurose –, en psychasthenie komt van psyche en asthenie en is de uitdrukking voor zielszwakte.
10. Bekende vleesrunderen zijn galloway, charolais, limousin en een kudde blondes d'Aquitaine.
11. Andere runderen zijn watoessi's, sapi's, het Madoerese rund, lakenvelders, hooglanders, heckrunderen, gaurs en bantengs. Bucentauren zijn monsters, half stier, half mens.
12. Meerijdend in een Citroën of Ford – zij hadden een colbert en deux-pièces aan – dronken sommigen Bokma of Bols, anderen een bordeaux, een rijnwijntje, whist of een cognacje.
13. De passagiers van de Volvo's en de volkswagenbus – een transportbus van het merk Volkswagen – dronken spa rood en Stella Artois. Schoonmaken deden ze met Omo en Vim.
14. Een croesus is zo rijk als Croesus. Die heeft heel wat kakies [Bargoens], een flinke massa pecunia.
15. Snapt u wellicht het subtiele verschil in schrijfwijze tussen CDA-Kamerlid [spreek uit: see-dee-aa] en CD&V-Kamerlid [spreek uit: see-dee-èn-vee], als we tenminste alleen in Van Dale zouden kijken.
16. Het kasteel van Rullingen bestaat uit sec de gebouwen met (de afkorting) c.a. [spreek uit: koem-anneksis], cum annexis, wat wil zeggen: met alles wat erbij behoort. Zo is er ook een wingerd, een wijngaard, met échte druiven.
17. Bij de zelfstandige naamwoorden worden concreta zoals soldaat en Pyreneeën en abstracta zoals voetbalclub, maand en romantiek onderscheiden. Het plurale tantum zoals hersenen kent alleen de meervoudsvorm, het singulare tantum alleen het enkelvoud, zoals bij fanatisme.
18. Het genus – meervoud genera – is het grammaticale geslacht. Dat hoeft niet samen te vallen met het natuurlijke geslacht. Denk aan het paard en het veulen naast de koe en de stier.
19. Een acroniem als KB [spreek uit: ka-bee] kan staan voor Koninklijke Bibliotheek of voor Koninklijk Besluit.
20. Bij de-woorden – met voorkeur – die ook het-woorden kunnen zijn, vinden we boezeroen, carrousel, circumflex, foetus, hippodroom, hocus pocus, introïtus, lorgnet, Oriënt, pancreas, pre, sexappeal, teint, vendu – meervoud: de vendu's –, liniaal, bagatel, jolijt en potpourri.
21. Woorden, die bij voorkeur het-woord zijn, maar ook als de-woord voorkomen, zijn onder andere: affiche, baldakijn, carré, chalet, debacle, embonpoint, ex voto, gobelin, idee-fixe, impromptu, jacquet, pandoer, scapulier (schapulier), schrijn, tenue, viaduct, depot, factotum en slem.
22. Ook bij stofnamen worden de en het vaak door elkaar gebruikt – opmerking: de woorden met een asterisk zijn specifieke het-woorden -: aceton, carbol, cheviot, corduroy, chintz*, denim*, teak*, insecticide, interlock, lysol, majolica, politoer, rayon, shantoeng, suède, velours, bacon,

drab, hachee, latex, macadam, marsepein, mousseline, raffia, taaitaai, rouge, terracotta, antraciet, beits, melange, fiber, veronal, pils en kwijl.

23. Als je een dictee wilt winnen: Rome is, net als Keulen en Aken, niet op één dag gebouwd.

Rein Leentfaar